

Polecenia podsumowujące

1. Scharakteryzuj religię starożytnych Greków.
2. Przedstaw najważniejsze osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków.
3. Wyjaśnij, w jaki sposób kultura grecka wywarła wpływ na współczesną cywilizację europejską.

Religia

Charakter politeistyczny i obywatelski.
Siedziba bogów – Olimp.
Duże znaczenie wyroczni, w tym delfickiej.
Święta religijne na cześć bogów, m.in. Panatenaje, misteria.

Literatura

Główne gatunki – epika, liryka i dramat.
Historiografia.
Homer – *Iliada* i *Odyseja*.
Herodot – *Dzieje*.
Tukidydes – *Wojna peloponeska*.

Teatr

Geneza – święta ku czci boga Dionizosa.
Główni autorzy utworów dramatycznych – Ajschylos, Sofokles, Eurypides i Arystofanes.
Tragedie i komedie.
Aktorami wyłącznie mężczyźni.
Budowa teatru – widownia, orchestra, proskenion, skene, parodos.

Architektura i sztuka

Budowle wznoszone z kamienia.
Najbardziej znana świątynia – Partenon na Akropolu w Atenach.
Trzy porządki architektoniczne – dorycki, joński, koryncki.
Rzeźba – idealne proporcje poszczególnych części ludzkiego ciała (kanon).
Główni rzeźbiarze – Fidiasz (posąg Ateny w Partenonie i Zeusa w Olimpii), Myron (*Dyskobol*).

Igrzyska olimpijskie

Gimnazjon – ośrodek sportu.
776 p.n.e. – pierwsze igrzyska olimpijskie.
Dyscypliny olimpijskie – biegi, skok w dal, rzut oszczepem, rzut dyskiem, wyścigi rydwanów, zapasy, boks, pankration, bieg hoplitów.

Filozofowie greccy

Tales z Miletu – podstawą świata jest woda.
Heraklit z Efezu – „wszystko płynie”.
Demokryt z Abdery – świat składa się z atomów.
Pitagoras z Samos – istotą wszechrzeczy jest liczba.
Sokrates – „Wiem, że nic nie wiem”.
Platon – świat jest odbiciem idei.
Arystoteles – istnieje tylko świat materialny.

Polecane publikacje

Bogdan J. Kunicki, *Kultura fizyczna antycznej Grecji (ideologia, filozofia, nauka)*, Poznań 2002.
Stanisław Stabryła, *Zarys kultury starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 2007.
Lidia Winniczuk, *Ludzie, zwyczaje i obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 2006.

